

12318

Andmeid eesti naise menstruatsiooni algusest.

Aadu Lüüs.

I

Eesti naise kuupuhastuste alguse kohta on tänini veel võrdlemisi vähe andmeid kogutud ja avaldatud.

Dr. Friedrich B i d d e r oma väitekirjas¹, mis ilmus Tartu ülikooli naistekliinikust, toob andmeid ainult 43 esmas-sünnitaja kohta. Selle järele oli menarhe 16 emal ehk 37,2% 12—14 a. eas, 27 emal ehk 62,7% 15—20 a. eas. Sellega keskmine menarhe-iga 15,75 a. ehk 15 a. 9 kuud.

Dr. J. M i l ä n d e r oma väitekirjas², mis samuti ilmus Tartu ülikooli naistekliinikust, esitab 158 juhtu.

Tabel 1. Eesti naise menstruatsiooni algus
J. Miländeri järele.

Iga	Emade arv	%	Iga	Emade arv	%
12	3	1,9	17	18	11,4
13	18	11,4	18	7	4,4
14	36	22,8	19	1	0,6
15	42	26,6	20	1	0,6
16	32	20,3	Kokku	158	100%

Nagu tabelist 1 näha, neil emadel on aritmeetiline keskmine menarhe-iga 15,10 a.

Kooliarst dr. H. M a d i s s o n³ toob andmeid 517 õpilase kohta ühest Tartu naiskeskkoolist. H. M a d i s s o n'il on 212 õpilast maalt ja 305 linnast. Keskmine menarhe-iga maalastel on 14,57 ja linnalastel 14,58. Selle järgi on menarhe algus ja keskmine iga maa- ja linnalastel kokku 14,577. Vahe maa- ja linnalaste vahel on seega vaevalt täheldatav.

H. M a d i s s o n'i andmed omavad selle tõttu erilise tähtsuse, et nad on kogutud koolis ja kantud iga õpilase isiklikku

tervislehte kas kohe menarhe aastal või õige vähe aega, aasta või poolaastat, peale menstruaatsiooni algust. Seega peaksid andmed täpsad, isegi eksimatud olema, vähemalt kõige paremad ja kõige kindlamad, mis üldse võimalik saada. Tartu ülikooli naistekliiniku juhataja prof. J. Miländer'i lahkel loal, mille eest ma temale ka siinkohal oma otsemat tänu avaldan, vaatasin läbi kliiniku sünnitajate haiguslood 1932. ja 1933. aastast. Kuupuhastuste alguse, tüübiks saamise ja nende iseloomu kohta on haiguslugudes rohkesti andmeid. Minu andmed käivad 1130 eesti naise kohta.

Tabel 2. Eesti naise menstruaatsiooni algus autori järele.

I	II	III	IV	I	II	III	IV
Iga	Arv	I×II	%	Iga	Arv	I×II	%
10	1	10	0,08	16	181	2896	16,02
11	13	143	1,15	17	78	132s	6,90
12	55	660	4,86	18	43	774	3,80
13	169	2197	14,95	19	10	190	0,88
14	330	4620	29,20	20	5	100	0,45
15	243	3645	21,50	21	2	42	0,17
					1130	16603	100,00 %

Tabelist 2 nähtub, et keskmine arimeetiline menarhe-iga on eesti naisel $16603 : 1130 = 14,69$ a.

Nagu neist andmeist nähtub, algavad eestlannadel kuupuhastused peamiselt 13.—16. eluaastal, see on 923 juhul ehk 81,66%, tõustes haripunktini 14. eluaastal 330 juhuni ehk 29,20%. 10.—12. aasta kohta tuleb ainult 69 juhtu ehk 6,09%, kuna vanema äärmuse, see on 17.—21. a. kohta tuleb pisut rohkem, kokku 138 juhtu ehk 12,20%. Kuupuhastuste alguse kõikumine on kaunis suur, algades noorimail 10. eluaastal ja vanimail 21. a., nii siis suurim kõikumine 11 aastat. Edasi näitavad need andmed, et keskmine iga, millal eestlannadel kuupuhastused algavad, on 14,69 a., Madison'i andmeil 14,577 a., nii siis vahe õige väike ja nimelt 0,113 a. Seepärast ei saa ka Madison'i väidet päris kõikumatuks ja vastuvaidlematuks pidada, kui ta oma mainitud töös lk. 442 kirju-

tab: „Teiseks on andmed kogutud 20—30 a. peale menstruaatsiooni algust, nimelt sünnituste või haiguste puhul haigemajas, kus üheltki inimeselt pole võimalik täpsust nõuda, vaid viga on 2—4 ja rohkem aastaid. Kõik ülaltoodud andmed kannatavad selle puuduse all ja on ebatäpsad. Sellepärast pole ka ime, et üksikute autorite andmed üksteisest väga erinevad.“

Nagu näeme, lähenevad minu andmed tublisti Madisoni omadele, olgugi et nad on saanud kliinikus sünnitajalt, kellel tihti juba mitmed aastad olid möödunud kuupuhastuste algusest. Menstruaatsiooni ilmumine on nii tähtis ja eriline nähtus noore neiu elus, et ta selle algust, vähemalt aastat, ei unusta.

Üldiselt võib Miländeri, Madisoni ja minu andmete järgi ütelda, et keskmine menstruaatsiooni alguse iga on eesti naisel 15. eluaasta (vt. tabel 3) väikeste kõikumusega allapoole, kuid suuremate kalduvusega vanema eapoolle.

Tabel 3. Eesti naise keskmine menarhe-iga Miländeri, Madisoni ja autori andmeil.

Autor	Aasta	Arv	Keskm.	Kust andmed saadud.
Miländer	1896	158	15,10	Tartu ülik. naistekl.
Madisson	1926	517	14,577	Tartu naiskeskkool.
Lüüs	1936	1130	14,69	Tartu ülik. naistekl.

II.

Heidame lühidalt pilgu ka sellele, kuidas on lugu menstruaatsiooni algusega teistel rahvusil.

Dr. F. Weber⁴ võtab arutluse alla Peterburi naiste menstruaatsiooni alguse. Tema andmed käivad 1879.—1881. a. kohta ja on kogutud tema erapraktika haigeilt, ambulatoorseilt haigeilt ja ka vaestepraktikast, kokku 2371 juhtu. Nad haaravad kõiki elanikkude kihte Peterburis. Kaugelt suurem osa olid venelannad, teistest rahvusist oli ainult 522 naist.

Tabel 4. Peterburi naiste menstruatsiooni algus Weberi järele.

Iga	Arv	%	Iga	Arv	%
10	10	0,4	17	200	8,4
11	70	3,0	18	77	3,1
12	171	7,2	19	40	1,7
13	415	17,5	20	16	0,75
14	556	23,4	21	8	0,37
15	453	19,0	22	5	0,2
16	348	14,6	24	2	0,07

Tabel 4 näitab, et keskmine menarhe-iga Peterburi naistel on 14,59 ehk umbes 14½ aastat. Gr u s d e f f⁵ rääkis Pirogovi arstide kongressil Peterburis 1893. a. menstruatsiooni algusest 10 000 naisel mitmesuguseist Venemaa kohtadest ja rahvusist. Tema järele algasid kuupuhastused kõige sagedamini 13.—18. a. vahel. Kõige noorem oli 9-a., kõige vanemad (3 juhtu) olid 24-aastased.

Keskmine menarhe-iga oli 15,74 a. Rahvuste järgi oli menstruatsiooni algus keskmiselt: saksa naistel 15,16 a., poola naistel 15,33 a., juudi naistel 15,40 a., vene naistel 15,75 a., eesti ja läti naistel 16,19 a. ja soomemaa naistel 16,27.

Henri Gibert oma väitekirjas⁶ toob andmeid 1500 prantsuse naise kohta Pariisist. Tema andmeist (vt. tabel 5) oleme arvutanud aritmeetilise keskmise, mille järele Pariisi

Tabel 5. Prantsuse naiste menstruatsiooni algus Gibert'i järele.

I	II	III	IV	I	II	III	IV
Iga	Arv	I×II	%	Iga	Arv	I×II	%
9	7	63	0,46	16	151	2416	10,06
10	27	270	1,80	17	103	1751	6,86
11	112	1232	7,46	18	59	1062	3,93
12	186	2232	12,40	19	11	209	0,73
13	323	4100	21,53	20	8	160	0,53
14	281	3934	18,73	21	1	21	0,06
15	231	3465	15,40		1500	21014	

prantsuse naiste menarhe-iga on (21014:1500) täpsalt 14 a. Gibert ise ütleb, et prantsuse naised tema andmeil hakkavad menstrueerima kõige sagedamini 13. ja 14. a. vahel.

H. R. Malmö väitekiri⁷ näitab meile menarhe-iga Soome naistel. Tema järgi on menstruatsiooni algus keskmiselt soomlannadel-töölisil $16,052 \pm 0,096$ a., rootslannadel-töölisil $15,563 \pm 0,153$ a. Soome jõukama ja kõrgema kihi naistel on keskmine menarhe-iga umb. 15,2 a.

III.

Rõhuval enamusel eesti naistest kuupuhastused hakkavad regulaarselt käima samal aastal, vähesel osal —76 juhul ehk 6,72% 1130 naisest — muutuvad nad tüübiks alles järgmisel aastal, kuna ühel kahe, ühel kolme ja ühel alles nelja aasta järel nad muutusid regulaarseks. Viimased kolm juhtu võivad tingitud olla ka mõnedest haigusist.

Kuupuhastused ilmuvad harilikult iga nelja, mõnedel ka iga kolme nädala pärast. Suuremal osal vältavad nad 3—4 päeva, vähemal osal 1—3 päeva, kuna üksikuil nad võivad vältada ka 5—7 päeva.

Menstruatsiooni algus, tüüp ja vältus on mitmesuguseil rahvusil erinev. Siin avaldab mõju: rass, kliima, konstitutsioon, toitmine ja eluviis. Missugused asjaolud on igal korral siin või seal tegevuses, seda on raske kindlaks määrata.

Menstruatsioon on olemas ainult naisel. Loomadel, ka ahvidel, niisugust nähtu ei ole. Menstruatsiooni ümber keerleb palju seletusi, osalt tõelisi, osalt müstilisi. Antud juhul ei tahtnudki ma menstruatsiooni iseolu ja iseloomu uurimise alla võtta. Mul oli ainult tahe tuua väikest lisatist eesti naise menarhe kindlaksmääramiseks.

Kirjandus.

1. Bidder, Friedrich: Ueber alte Erstgebärende. Dissertation. Mitau 1893. — 2. Милендеръ, Я. Г.: О послѣродовыхъ очищеніяхъ. Диссертация. Юрьевъ 1896. — 3. Madisson, H.: Märkmeid eestlaste menarhe east. Eesti Arst 1926, 441. — 4. Weber, F.: Ueber die Menstrualverhältnisse der Frauen in St. Petersburg. St. Petersburg med. Wochen-

Ex bibl. univ. Tart.

schrift 1883, 329 ja 337. — 5. Grusdeff: Über den Eintritt der Geschlechtsreife bei 10 000 Frauen aus diversen Gegenden Russlands. Ref.: Zbl. f. Gynäk. 1894, 568. — 6. Gibert, Henri: De l'âge d'apparition de la fonction menstruelle. Thèse. Paris 1913. — 7. Malmio, H. R.: Über das Alter der Menarche in Finnland. Dissertation. Helsingfors 1919.

Deutsches Referat.

A. LÜÜS: Einige Daten über das Alter der Menarche der Estinnen.

Autor hat die Krankengeschichten der gynäkologischen Abteilung der Frauenklinik zu Tartu (Direktor: Prof. Dr. J. Miländer) vom Jahre 1932 und 1933 durchgesehen und bringt Daten über das Alter der Menarche der 1130 Estinnen.

Dem nach beginnen die Estinnen hauptsächlich im 13., 14., 15. und 16. Lebensjahre zu menstruieren. Diese Lebensjahre geben 923 Fälle oder 81,66%. Der Gipfelpunkt ist mit dem 14. Lebensjahre erreicht, da in diesem Alter 330 oder 29,20% zu menstruieren begannen.

Im 10., 11. und 12. Lebensjahre begannen die Menses nur bei 69 oder 6,09%, vom 17.—21. Lebensjahre begannen sie bei 138 oder 12,20%.

Das jüngste Mädchen (1 Fall) war 10, das älteste (2 Fälle) 21 Jahre alt als sie zu menstruieren begannen.

Das arithmetische Mittlere der Menarche der Estinnen ist 14,69 Jahre.

Man kann behaupten, dass das estnische Mädchen im 15. Lebensjahre zu menstruieren beginnt, wobei kleine Schwankungen zu jüngeren Jahren, doch grössere Neigungen zu älteren Jahren zu konstatieren sind.